

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. Vtrum christus in consecratione sui corporis & sanguinis, aliquibus
verbis usus fuerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Romana utitur. Item in Ecclesia Græca Sacer-
dotes non ordinantur, sicut in Ecclesia Latina,
per calicis & patenæ porrectionem, neque per
huius formæ prolationem, *Accipe potestatem, &c.*
sed per solam manuum impositionem, adjunctis
verbis istis: *Divina gratia qua semper infirma curat,*
& qua defuncti supplet, promoveat N. Venerabilem Dia-
conum in Presbyterum &c. Quod Romæ vidisse
se testatur Cardinalis Delugo, & dicit fieri
sciente & consentiente Summo Pontifice; & ta-
men Concilium Florentinum sessione ultimâ in
decreto Eugenii definit; presbyteratum tradi
per calicis cum vino, & patenæ cum pane por-
rectionem, & per hæc verba, quæ tenent locum
formæ, *Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ec-*
clesia pro vivis & defunctis. Sicut ergo Adversarii
ut ab hac difficultate se expediant, & salvent
quomodo in Ecclesia Græca ritè sacramenta
Confirmationis & Ordinis conferantur, non
obstante quod Græci utantur materiâ vel formâ
specie diversâ ab ea quam Ecclesia Latina adhi-
bet, respondent Christum formam sacramenti
Confirmationis, & materiam ac formam sacra-
menti Ordinis non determinasse in individuo,
nec in specie, sed solum in genere, & eam deter-
minandam quantum ad speciem, suæ Ecclesie
reliquisse; idèdque illam, iuxta diversam Ecce-
siam Latinæ & Græcæ traditionem, variè desig-
nari. Ita similiter dico, Christum formam spe-
cificam calicis non determinasse, sed ejus deter-
minationem Ecclesie suæ reliquisse; ex quo fa-
ctum est, quod iuxta diversas traditiones, variè
editæ sint liturgie, in quibus talis forma diver-
simodè traditur, & verba quæ in una habentur,
mutantur, vel omittuntur in altera. Nam in Li-
turgia S. Jacobi sic habetur: *Hic est sanguis meus*
novi Testamenti, qui pro vobis & multis effunditur &
datur in remissionem peccatorum. In Liturgia San-
cti Marci: *Hic enim sanguis meus novi Testamenti,*
qui pro vobis & multis effunditur, & distribuitur in
remissionem peccatorum. In Liturgia S. Basilii: *Hic*
est sanguis meus novi Testamenti, qui pro vobis & pro
multis effunditur in remissionem peccatorum. In Li-
turgia S. Chrysostomi: *Hic est enim sanguis meus*
novi Testamenti, qui pro vobis & plurimis effunditur
in remissionem peccatorum. In Liturgia Æthio-
pum, ejus Author creditur esse D. Mattheus:
Hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis effunditur, &
pro redemptione multorum. Amen. In Missa Mo-
zarabum: *Hic est calix novum testamentum in meo*
sanguine, qui pro vobis effunditur. Circumfertur
etiam Liturgia D. Petri, edita à Guillelmo Lin-
dano, Episcopo Gandavensi, in qua solum po-
nuntur hæc verba pro forma calicis: *Hic est san-*
guis meus: verum hæc Liturgia non habet au-
thoritatem, sed censetur apocrypha. Licet er-
go forma calicis, juxta varium diversarum Ec-
clesiarum ritum, specie diversâ sit, & verbis di-
versis expressa, quia tamen non est determinata
à Christo quantum ad speciem, sed relicta de-
terminationi Ecclesie; sicut Delugo & alii Re-
centiores censent de forma Confirmationis, &
de materia ac forma Ordinis, idèd in diversis
illis Ecclesiis ritè & validè sanguis Christi con-
ficitur, & Romana Ecclesia ritè & prudenter
diversos illos ritus approbat, vel tolerat. Et mi-
rum est quod Author ille contradicere audeat
Suarii dicenti opinionem nostram esse *valde pro-*
babilem, & magnæ autoritatis; cum ille tractans
predictam difficultatem de forma Confirma-
tionis, & de materia ac forma sacramenti Ordinis, solutionem traditam, probabilissimam cen-
seat & ei tandem acquiescat.

Ex dictis confutata manet sententia Petri 48.
Corneio, & Philippi à S. Trinitate: Tum quia
D. Thomas locis suprà citatis absolute docet,
omnia verba quæ in consecratione calicis pro-
feruntur, esse de substantia, seu de essentia for-
mæ. Tum etiam, quia si particula ista, *eterni*
mysterium fidei, ab essentiali forma calicis exclu-
dendæ sunt, eò quod in aliquibus liturgiis non
habeantur; aliæ pariter excipiendæ erunt, cum
in Liturgia Æthiopum, ejus Author, ut dixi-
mus, creditur D. Mattheus, hæc verba, *novi Te-*
samenti, non reperiuntur, nec in Missa Mozara-
bum, ista: *In remissionem peccatorum.*

ARTICULUS III.

Utrum Christus in Consecratione sui corporis &
sanguinis, aliquibus verbis usus
fuert?

Negant Innocentius III. lib. 4. de mysteriis 49.
Missæ cap. 17. Mayo in 4. dist. 8. quæst.
unicâ art. 5. Catharinus opusc. de verbis conse-
crationis, & alii, existimantes Christum in con-
secratione sui corporis & sanguinis usum fuisse
potestatem excellentiæ, & consecrassè sine
ullis verbis, quamvis instruerit verba à Sa-
cerdotibus pro consecratione proferenda. Pro
hac sententia Salmeron tomo 9. Tract. 13. plu-
ra adducit testimonia & argumenta, ut ejus
probabilitatem suadeat, licet tamen in fine ab
ea recedat, cum D. Thoma, & aliis Scholasticis,
cum quibus

Dico breviter, Christus in consecratione sui
corporis & sanguinis aliquibus verbis usus est,
iisdem scilicet quibus à Sacerdotibus hoc sa-
cramentum conficitur.

Probatum primò ex SS. Patribus id passim as-
ferentibus: Tertullianus enim lib. 4. contra Mar-
cionem ante finem, sic ait: *Acceptum panem, & di-*
tributum Discipulis, corpus suum illud fecit. Hoc est
corpus meum, dicendo. Quo quid expressius? Cy-
prianus de cena Domini: *Summus Sacerdos pa-*
nem profert & vinum: Hoc est, inquit, corpus meum.
Ambrosius relatus de consecrat. dist. 2. cap. Pa-
nis: *Cum panem accipiens diceret. Hoc est corpus meum,*
planè monstratur verbum illud operatorium fuisse. Id
est conversivum panis in corpus. Chrysostomus
homil. 60. ad populum Antiochenum, post me-
dium: *Qui namque dixit. Hoc est corpus meum, & ver-*
bo factum confirmavit. Ubi loquitur de consecra-
tione à Christo in cena facta, quam ait verbo
confirmasse. Demum Damascenus lib. 4. fidei
cap. 14. docet quod sicut Deus dicendo *fiat lux,*
fecit lucem, ita & Christus, dicendo *Hoc est cor-*
pus meum, & hic est sanguis meus, hoc sacramentum
perfectit. Quod etiam insinuat Apostolus I. ad
Corinth. 10. dicens: *Accepti Iesus panem & fregit ac*
dixit. Hoc est corpus meum.

Probatum secundò: Sacerdos consecrat ut
ministrat Christi, & ut vices ipsius gerens, ut
docet Florentinum in decreto unionis: Ergo ut
major esset conformitas & unitas inter Autho-
rem & ministrum, decuit ut Christus eodem
modo, iisdemque verbis consecraret quibus
Sacerdotes hoc sacramentum conficiunt: præ-
sertim cum Eucharistia non solum habeat ra-
tionem sacramenti, sed etiam sacrificii, quod in

M. 1. tota

tota Ecclesia usque ad finem mundi Deo offerretur.

Hanc conformitatem Sacerdotis consecrantis cum Christo, eleganter expressit Chrysostomus serm. de produtione Judæ apud S. Thomam in catena aurea in cap. 14. Marci, in verba illa, Et manducantibus illis. Sic enim ait: Et nunc etiam ille præsens est Christus, qui illam ornavit mensam, ipse istam quoque consecrat. Non enim homo est qui proposita corpus Christi facit & sanguinem, sed ille qui pro nobis crucifixus est Christus. Sacerdotis ore verba proferuntur, & Dei virtute consecrantur & gratia hoc verbo quod dicit, Hoc est corpus meum, proposita consecrantur. Et sicut illa vox que dixit: crescite & multiplicamini, & replete terram, semel quidem dicta est, sed omni tempore sentit effectum ad generationem, operante natura: ita & vox ista semel quidem dicta est, sed per omnes mensas Ecclesie, usque in hodiernum diem, & usque ad ejus adventum, præstat sacrificio firmitatem.

52. Obijcies primò: Christus in instituendis sacramentis utebatur potestate excellentiæ quæ non erat addita verbis, uti potestas ministerialis, quam Ecclesia communicavit: Ergo alio ritu & cæremoniâ hoc sacramentum conficit, nec usus est verbis in consecratione sui corporis, sicut nos utimur. Unde quando Eucharistiam sumendam dedit duobus Discipulis in Emmaüs, illam solâ benedictione confecit, ut colligitur ex illo Lucæ ultimo: Accipit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis.

53. Respondeo Christum, etiam in hoc sacramento instituendo usum fuisse potestate excellentiæ, quæ non in eo, ut Adversarii contendunt, consistit, ut debuerit absque verbis hoc sacramentum conficere; sed cum potuerit alio ritu, aliâque cæremoniâ, tamen voluit verbis illud conficere; non quod verbis astrictus fuerit, sicut nos, sed quia ita voluit, ut major esset conformitas & unitas inter Authorem & ministrum, ut supra diximus. Ad illud quod subditur, multi non improbabiler negant Christum tunc consecrasse. Sed quidquid sit de hoc, ex tali facto non potest deduci ullum argumentum contra nostram conclusionem, quia vel dici potest, etiam tunc Christum verbis consecrasse, quæ tamen brevitatis causâ ab Evangelistis omittuntur; vel certe voluisse tunc solâ benedictione, & in una specie consecrare, ut ostenderet suam auctoritatem quam habebat, variis modis hoc & cætera sacramenta conficiendi.

54. Obijcies secundò: Antequam Christus hæc verba, Hoc est corpus meum, proferret, jam consecraverat corpus suum: Ergo in consecratione sui corporis non adhibuit verba quibus nos utimur. Consequentia patet, Antecedens probatur ex contextu Evangelii, ubi sic dicitur: Accipit Iesus panem, benedixit, fregit, deditque Discipulis suis dicens, accipite & manducate, Hoc est corpus meum. Ex hac enim narratione constat, Christum prius benedixisse panem, quàm protulerit verba illa, Hoc est corpus meum: Sed nomine benedictionis intelligi debet ipsa consecratio: Ergo Christus prius consecravit, quàm hæc verba, Hoc est corpus meum, proferret.

55. Propter hoc argumentum Cajetanus, Soto, Suarez, Vazquez, & alii, docent benedictionem panis & vini factam à Christo in nocte cænæ, fuisse actionem distinctam à consecratione utriusque speciei. Idque innuere videtur Tridentinum sessione 13, cap. 1. his verbis: Cum post panem

A vinique benedictionem, se suum corpus illis dedit, ac suum sanguinem; discretis ac perspicuis verbis usus est.

Nihilominus quod Christi benedictio fuerit ipsa consecratio, asseritur à D. Thoma ad 1. ad Corinth. & à S. Remigio in cap. 10. Epistolæ ad Corinth. & à S. Brunone in cap. 11. Epistolæ ad Corinth. Eandem tenent sententiam Innocentius III. lib. 4. de myst. Missæ cap. 6. Hugo Cardinalis super cap. 14. Marci, Lyranus ad Corinth. 11. Cardinalis Bessaron libro de veris consecrationis, & ex Scholasticis Alesius, Durandus, Valentia, Henriquez, Becanus, & alii quibus apertè favet Catechismus Pii V. loquendo de forma Eucharistiæ, folio 212. Potest

B probari hæc sententia ex illo Pauli ad Corinth. 10. Calix benedictionis cui benedicimus, nomen communicatio sanguinis Christi est: Ubi Apostolus consecrationem calicis, benedictionem appellat, exponit S. Thomas ibidem l. 4. c. 4. dicens: Calix benedicimus, id est quem nos sacerdotes consecramus, eodem modo loquuntur SS. Patres: Chrysostomus enim homil. 25. sic ait: Cum benedicimus calicem, Eucharistiam dico Ambrosius de deis qui initiati cap. 9. Hic est panis quem benedictio consecrat. Major est vis benedictionis quam natura, quæ benedictione etiam natura ipsa mutatur. Cyprianus de cænâ Domini: Calix benedictione solemniter factus, ad totius hominis vitam, & salutem proficit. Demianus S. Cyrillus lib. 4. in Joan. cap. 17. & lib. 10. cap. 13. consecrationem vocat benedictionem mysticam. Ergo juxta SS. Patres, benedictio panis & vini facta à Christo in nocte cænæ, fuit ipsa consecratio.

Ratio etiam id suadet, nam benedictio fieri solet verbis: nulla autem possunt assignari verba quibus Christus panem benedixit, nisi quæ referuntur ab Evangelistis, unde cum sint verba consecratoria, dicendum est, Christum benedixisse verbis consecratoriis, æque adeo benedictionem & consecrationem fuisse eandem actionem.

Ad locum verò Tridentini supra adductum, respondet Joannes à S. Thoma in Tractatu de approbatione doctrinæ D. Thomæ, qui habetur initio tomi primi in primam partem in præfatione in præfata constructione grammaticali, duplicem sensum possunt facere illa verba. Primus, si quis post benedictionem, referatur & consecratur cum corpore suo. Et tunc sensus est: prius dedit benedictionem, & post illam testatus est, se dare corpus suum. Et in hoc sensu procedit obiectio. Secundus, quod si post benedictionem, referatur, & consecratur cum corpore suo. Et tunc sensus est: quod Christus testatus est illis se dare corpus suum, id est quod post benedictionem seu consecrationem est corpus suum. Et hoc sensu benedictio est consecratio & hunc sensum accipimus, quem etiam legitimus est. Si quis autem diceret: post Baptismum regeneratus homo accipit cælestem, & fidem, sensus enim est quod regeneratus post Baptismum, seu per ipsum Baptismum, & non ante, accipit fidem, &c. Sic testatus est Christus se dare corpus post benedictionem; id est quod corpus suum est post benedictionem, & non ante. Hæc prædicta author loco citato.

Ad objectionem ergo cujus occasione hæc adducta sunt, in forma respondeo, negando antecedens, & ad ejus probationem dicendum cum S. Thoma hæc art. 1. ad 1. quod cum Evangelistæ dicunt, quod Iesus accepit panem, benedixit, fregit, deditque Discipulis suis dicens, accipite &

manducate, hoc est corpus meum, non est sic intelligendum, ut eo ordine hæc facta fuerint quo referuntur, quia Evangelistæ res gestas sæpe narrant ordine præpostero: sed sensus est, dum benediceret, frangeret, & daret Discipulis suis, dixisse, hoc est corpus meum. Hoc participium dicens (inquit S. Doctor) concomitantiam quandam importat verborum prolatorum ad ea quæ præcedunt. Non autem oportet quod hæc concomitantia intelligatur solum respectu ultimi verbi prolatis, quasi Christus tunc ista verba protulerit, quando dedit Discipulis suis: sed potest intelligi concomitantia respectu totius præcedentis, ut sit sensus, dum benediceret, frangeret, & daret Discipulis suis, hæc verba dixit: Accipite, &c.

ARTICULUS IV.

Utrum verba consecrationis formaliter & significantivè, seu assertivè, à Sacerdote proferantur, vel solum historicè & recitativè?

S. I.

Explicatur titulus, & difficultas propositæ, unica conclusionè resolvitur.

PRO tituli explicatione sciendum est, illud pronuntiarî seu dici historicè, sive quod idem est recitativè aut materialiter, quod tantum refertur tanquam ab alio dictum, ita ut illud ipsum non assertatur, vel negetur, sed tantum illud ab alio fuisse dictum euntietur: ut cum dicimus, *Aristoteles dixit mundum esse æternum*. Formaliter verò & significantivè seu assertivè aliquid dicimus, quando per verba quæ pronuntiamus, aliquid affirmare vel negare intendimus, ut cum dicimus, *Deus est trinus in personis, Deus est incarnatus, &c.* Hinc emergit quæstio, & controversia inter Theologos, quoniam ex his modis verba consecrationis à Sacerdote proferantur? Nam Innocentius III. lib. 4. de Euchar. cap. 17. Durandus in 4. dist. 8. quæst. 2. Major quæst. unica ad 2. Picus Mirandulanus in apologia suarum assertionum quæst. 10. Ambrosius Catharinus opuscul. de verbis consecrationis, & Alphonsus Salmeron tomo 9. in Evang. Tract. 13. docent ea recitativè tantum & historicè proferri. E contra Marcellus, Gabriel, & alii, quos ex Recentioribus sequuntur Vazquez, & Amicus, existimant ea assertivè tantum, seu formaliter & significantivè proferri. Pro resolutione difficultatis, & veræ sententiæ explicatione.

Dico breviter, ea recitativè simul & assertivè proferri. Ita communiter docent Theologi cum D. Thoma hicart. 5. & super caput 26. Matthæi, versu 2. ubi sic ait: *Dicendum quod recitativè dicuntur, & simul recitativè & significantivè*. Et quidem quod historicè & recitativè dicantur, patet ex contextu Canonis, ubi sic dicitur: *Qui pridie quam pateretur, accepit panem in sanctas & venerabiles manus suas, & elevatis oculis in cælum, ad te Deum suum patrem omnipotentem, tibi gratias agens, benedixit, & fregit, deditque Discipulis suis, dicens, Accipite & manducate ex hoc omnes, Hoc est enim corpus meum*. Ubi particula dicens, manifestè significat, Christum verba illa sacramentalia dixisse, eademque referri tanquam à Christo dicta. Id etiam aperte colligitur ex illa particula Enim, quam Ecclesia adjecit: nisi enim verba formæ recitativè proferantur, incongruè & inutiliter addita fuisset particula illa conjun-

Activa, nam hæc additur ad connectenda verba formæ cum præcedentibus, quæ tantum recitativè proferuntur; & eatenus connectuntur, quatenus referuntur eodem modo à persona Christi dicta.

Quod autem sensu quoque formali seu assertivo & significantivo enuntientur, probatur primò quia ex Florentino in decreto unionis, Ambrosio lib. 4. de sacrament. cap. 4. aliisque SS. Patribus, Sacerdos consecrans, loquitur in persona Christi: Sed in persona Christi non loqueretur, si tantum historicè referret Christum ea verba dixisse; qui enim tantum recitat verba aëterius, non loquitur in persona illius, sed in propria, cum ejus personam non induat, ut illam in se exprimat & repræsentet: Ergo Sacerdos non refert merè historicè verba consecrationis, sed assertivè quoque & significantivè ea pronuntiat.

Dices, eà solum ratione Sacerdotem consecrantem dici loqui in persona Christi, quia hoc sacramentum conficit per virtutem sibi à Christo communicatam, non verò ex eo quod personam illius gerat & repræsentet.

Sed contra: Sacerdos peculiari nomine ac titulo in hoc sacramento in persona Christi loquitur, quo non loquitur dum alia sacramenta ministrat, cum Concilium de alio sacramento non dixerit, quod illud Sacerdos in persona Christi loquens conficiat: Sed reliqua sacramenta conficit in virtute & potestate à Christo sibi communicata: Ergo non eà solum ratione Sacerdos consecrans dicitur loqui in persona Christi, quia agit per virtutem sibi à Christo communicatam.

Probatur secundò: Si Sacerdos verba consecrationis historicè tantum & recitativè proferret, ea non proferret supra præsentem materiam, sed supra aliam quam in ultima cœna Christus consecravit; nam significarent tantum conversionem materiæ quam Christus tunc accepit in manus, & præsentiam corporis & sanguinis sub ejusdem materiæ speciebus: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Respondent Adversarii, hæc verba à Christo in cœna fuisse etiam virtute enuntiata supra omnem materiam, quæ à futuris Sacerdotibus consecrabilis erat: sicut dicunt Patres, Christum per contactum aquæ Jordanis quæ fuit à Joanne baptizatus, consecrassè omnes aquas quibus baptizandi erant reliqui.

Sed hoc temerè & sine fundamento assertitur, cum nec sancti Patres illud insinuant, nec ex verbis Scripturæ colligatur, nec exemplum illud hoc suadeat; nam Christum per contactum aquæ Jordanis, consecrassè omnes aquas, non est aliud quam ipsum per institutionem Baptismi in materia aquæ, effecisse ut omnes aquæ essent idonea materia ad hoc sacramentum. Similiter ergo, vi consecrationis primi panis & calicis fuisse reliquos virtute consecratos, non est aliud quam vi primæ illius institutionis, quæ fuit hoc sacramentum in pane & vino usuali institutum, omnem postea panem ex tritico, & vinum de vite, fuisse factam idoneam materiam ad hoc conficiendum.

Tertio suaderi potest eadem pars ex alio inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia. Si enim verba consecrationis non haberent vim consecrandi, nisi recitativè prolata, sequeretur Sacerdotem non consecraturum, qui sic diceret, & nihil amplius, *Hoc est corpus meum*; tunc enim